

Herolden

September 2016

Årgang 20 Nummer 3

Foto: Sukey Brown

Udgivet af:

Bornholms Middelaldercenters

Vennekreds

Stangevej 1.

3760 Gudhjem.

Tlf. 56 49 83 19

Web-adr.: www.bmc-vennekreds.dk

Redaktion:

Sukey Brown 23 28 91 28

Lone S. Hansen 60 18 36 41

Ole Boyer Pedersen 56 49 81 41

Bjørn Ørding-Thomsen 56 47 01 12

Ansvarshavende redaktør

Indlæg til Herolden:

herolden@bornholmsmiddelaldercenter.dk

Herolden udkommer 4 gange om året i marts, juni, september og december.

Deadline er den 20. i måneden før udgivelsen.

Trykt oplag ca. 150.

Funnikke

Kontor- & Datahuset på Bornholm

Snellemark 45 - 3700 Rønne

Telefon 56 95 12 69 - Telefax 56 95 69 50

Indhold

- 3 Nyt fra formanden
- 6 Nyt fra Centret
- 9 Middelaldertræf 2016
- 12 Træffets sponsorer
- 13 Mindeord til John Hart
- 16 Boganmeldelse: Havets katedral
- 18 Nyt fra Vennekredsen
- 19 Om vennekredsen
- 20 Billede fra træffet

Hvor der ikke er anført navn på fotografen, er billederne taget af redaktionen.

Det er svært at komme op på en hest!

Foto: Peter Hollbaum-Hansen

Færgen

Nyt fra formanden

Af Lone Schræddergaard Hansen

Kære Venner.

Sommeren synger på det sidste, og lige nu buldrer det med sensommertorden og smukke midnatslyn uden for mine vinduer. Både hyggeligt og uhyggeligt på sammen tid. Sådan må det også have været i middelalderen, bortset fra, at man nok var lidt mere opmærksom på, hvor lynet slog ned. Det skulle jo helst ikke være i noget, der kunne starte en ildebrand og brænde hele landsbyen ned. Så man har nok sovet let, sådan en nat for 600-700 år siden – hvis man overhovedet har sovet noget som helst.

Det har været en god sommer, hvor vi igen har fået hilst på gamle og nye

venner til træffet, og hvor ildnætterne på Centret nåede nye højder, og fyrværkeriet endnu en gang var helt enestående. Vores medlemstræf denne sommer var en ubetinget succes. Der var rigtig mange træfdeltagere og lejre, stormandens søn, Lars Henningsen, kom hjem højt til hest, sammen med sin smukke unge kone, fru Cecilia, og maden i køkkenet var endnu en gang rigelig og god.

Men hvorfor mon det er så dejligt bekræftende og forfriskende at være på træf eller til andre middelalder-arrangementer? Det har jeg et gæt på. For det, som vi og Centret sælger til gæsterne, er oplevelser, og indenfor oplevelses-

økonomien siger teorierne bl.a., at jo flere sanser, man får aktiveret ved en oplevelse, jo bedre synes man, den er, og jo længere husker man den.

Desuden skal en god oplevelse bestå af ikke blot underholdning, men også læring, æstetik og fordybelse. Og det er jo præcis det, som vi giver til gæsterne, når de kommer og besøger os på Centret.

Men det er jo også det, som vi giver til os selv og til hinanden i den uge, vi tager et spring tilbage i tiden, og for en stund lever i en tidsboble, hvor der ikke er en masse udefra kommende, forstyrrende elementer, som vi hele tiden skal forholde os til. I én uge kan vi fordybe os i vores håndværk eller vores rolle og i at være sammen med hinanden. Vi lærer nyt af hinanden og leger med hinanden, og vi har de smukkeste rolige omgivelser, man kunne ønske sig, når man skal holde lidt fri fra en hektisk hverdag.

Vores sanser aktiveres også på en helt anden måde, end de gør derhjem-

me. Når vi er på Middelaldercentret lever vi tæt på naturen. Vi kan dufte græsset og røgen fra alle lejrbrølene. Vi kan gå over og klø en ko bag øret, eller få en snak med klæssene. Vi kan høre sværdklang fra soldaterne, der øver sig eller slås med hinanden i drabelige kampe. Vi arbejder med at formidle et håndværk, eller en fortælling til gæsterne, og de har tid til at snakke og spørge ind til det, vi står med. Vi går i noget tøj, der føles helt anderledes end det, vi har på til daglig, og børnene har i denne ene uge fri fra kærlige, konstant opmærksomme forældre, der passer på dem hele tiden. Her kan de

løbe frit sammen med de andre børn, de kan falde og slå sig, og de kan blive snavsede og bade i en muddersø sammen med frøer og guldsmede. Men der er altid trøst og varme hænder i nærheden, hvis man skulle få brug for det. For vi passer alle godt på hinanden.

Derfor er det så godt. Vores sanser får et scenskift, og aktiveres på nye måder. Vores hjerne bliver udfordret og skal tænke anderledes, end den gør i vores moderne elektroniske hverdag; og vores samvær med hinanden bliver mere direkte og intenst, når vi er sammen 24 timer i døgnet ugens syv dage. Det er derfor, det er så fantastisk, og det er derfor, at vi selvfølgelig alle sammen kommer igen til næste år.

Om lidt er det efterår, og i uge 42 er der som sædvanlig åbent på Centret. Desværre skal mange fra Vennekredsen passe deres arbejde, men hvis man ikke skal, er det altid hyggeligt at tage op på Centret en dag eller to og hjælpe til med nogle af de aktiviteter, Centret har. Traditionen tro, har vi også afslutningsfest i efterårsferien. Om lørdagen starter vi med papegøjeskydning kl. 17.00, og derefter holder vi fest på stormandsgården. Kom glad – det plejer at være rigtig hyggeligt.

Husk også vores julemarked, den sidste weekend i november. Stormandsgården bliver pyntet med lys og gran, og der er boder og aktiviteter i alle husene indenfor palisaden. Læs mere om julemarkedet sidst i bladet.

På gensyn til næste medlemslørdag!

Tillykke med 20-års jubilæet til Bornholms Middelaldercenter.

Den 1. oktober 2016 har Bornholms Middelaldercenter eksisteret på adressen Stangevej 1 i Østerlars, i 20 år. Det har været 20 gode år, hvor Centret og folkene omkring det, har være i en konstant udvikling.

I starten var de frivillige en integreret del af Centret. De var en del af det team, der var med til at starte Centret op i Østerlars. Siden har Centret og de frivillige, udviklet sig sammen og delt mange gode oplevelser, og det har altid været med det fælles mål, at bygge videre på Centret, så det kunne blive ved med at være en fantastisk oplevelse at komme der, for både gæster, frivillige og ansatte.

***Bornholms Middelaldercenters
Vennekreds vil gerne ønske et stort
tillykke med den runde dag.***

***Vi glæder os til at være
en del af udviklingen på
Centret de næste 20 år.***

Nyt fra Centret

Af Niller

TRÆFFET VAR EN STOR SUCCES

Med de mange teltlejlre og ivrige middelalderfolk der i uge 29 befolker Centret er middelaldertræffet blevet en stor oplevelse for bornholmere og turister. Over 3000 mennesker besøgte middelaldertræffet i uge 29, og det er cirka det samme antal, som besøgte Centret til ildnætterne om aftenen. Alt i alt en fantastisk og vellykket middelalderuge, hvor både Vennekreds og BMC-personale havde nogle virkelig dejlige dage sammen.

Vennekredsens tema for årets træf, ”Stormandens hjemkomst fra pilgrimsrejsen”, var iscenesat af de mange frivillige aktører og kulminerede med en folkefest, hvor der bl.a. var gøgl og musik på Stormandsgården. Her op-

trådte også vores dygtige børnegøglergruppe: Trup Ting Tang, ledsaget af de garvede tyske markedsmusikanter Scherbelhaufen. Stormanden kom rankt ridende gennem landsbyen med sin frue - op til stormandsgården – og til sidst gennem sydporten, hvor de blev hilst velkommen af både pøblen og de fine folk. Flot iscenesat!

Det er rigtig spændende med dette nye initiativ, med en historisk baggrundshistorie for træffet, og både Vennekreds og de frivillige er selvfølgelig allerede i gang med at udtænke en historie for næste års træf.

Det er fantastisk at opleve den begejstring og entusiasme, træffets deltagere lægger i udviklingen af dette nye koncept og dets historiske omdrejningspunkt.

Fantastisk vejr og god stemning hele ugen

Strålende solskin og en skyfri himmel dannede den perfekte ramme om hele ugen. I sådan et vejr er det jo fantastisk at kunne nyde den idylliske stemning på Centret, i teltlejrene, på Stormandsgården eller i den hyggelige Ådal omkring vandmøllen og Centrets ”arkæologiske legeplads”.

Mange af gæsterne roste den positive, venlige og afslappede stemning, der var på middelaldertræffet, hvor der både var tid til fordybelse og en god snak med de mange middelalderfolk.

Der var en virkelig hyggelig stemning hele ugen, og derfor var det ved træffets afslutning selvfølgelig lidt vemodigt for BMC-personalet at skulle tage afsked med de mange frivillige. Nogen af dem blev dog lidt længere og var efterfølgende med til at skabe ekstra liv og gode oplevelser på pladsen.

Pottemagerovnen blev åbnet om mandagen

Sidst men ikke mindst har middelalderugen haft gang i nogle spændende håndværker-aktiviteter, idet pottemagerne under ildnætterne lavet en brænding i den middelalderlige pottemagerovn; ”Barmerovnen”. Der kan være rigtig meget keramik i sådan en ovn, så det har taget lang tid at producere nok til en hel brænding.

Temperaturen nåede i løbet af 1 døgn op på omkring de 1000 grader, og brændingen tog hele 36 timer, så pottemagerne skulle holde sig vågne hele natten og fyre og passe på ovnen. Endnu flere dage efter brændingen kunne man mærke varmen. Efter brændingen blev ovnen kølet ned i flere dage, for endelig at kunne blive åbnet.

Resultatet var vellykket – og genstandene velbrændte med smuk glasur, siger John Gibson, der sammen med frivillige og elever fra BornPro havde stået for projektet.

ILDNÆTTERNE HAVDE PUBLIKUMSREKORD

Rekordmange gæster og god stemning til ildnatten onsdag

Efter nogle fantastisk vellykkede ildnætter har Centrets personale og de mange frivillige hjælpere god grund til at juble. 3403 glade gæster besøgte nemlig ildnætterne på de 3 dage – en ny rekord.

”Den fedeste oplevelse vi har haft i lang tid, - 100 % gennemført fantastisk optræden med god musik, ildshow og fyrværkeri.” skriver en af gæsterne på Centrets facebookside. Og en af de mange bornholmere, der besøgte ildnatten, tog ved udgangen Niller til side: ”Tak for en helt igennem fantastisk, enestående aften”, sagde han, ”det her burde man simpelthen tvinge alle bornholmere til at opleve!”.

Men det var da også et fantastisk program, som gæsterne blev præsenteret for: Fortryllende smuk middelaldermusik, som bringer en lige i den rigtige stemning, når man sidder der på bakken foran Stormandsgården med

solnedgangen på den ene og en smuk fuldmåne på den anden side – sjove og spændende fortællinger om de underjordiske og andre mærkelige væsener – ilddæmonens optræden ud af mørket, ledsaget af en række uhyggelige små dæmoner, som sætter gang i ilden og giver startskuddet til den hæsblæsende akrobatik og ildshow, som til sidst kulminerer i et smukt fyrværkeri over Centrets idylliske kulisser.

Tradition og fornyelse

Ildnætterne er altid en god blanding af tradition og fornyelse, og sådan var det også i år. Aftenens konferencier, Mikkel Langbue alias Steiner, ilddæmonen og hans ledsagere, og de dygtige middelaldermusikgrupper Virelai og Scherbelhaufen er efterhånden kendt og elsket af publikum. Nogle af indslagene er nærmest blevet et ”must” - også selv om man har oplevet dem mange gange før, bliver man helt glad, når man genhører en bestemt sang og kan nynne med på melodien eller klappe med i takt. Sådan har vist både de ansatte og gæsterne det. Men selvfølgelig er der også plads til fornyelse – i år var det blandt andet en fægtescene,

som var blevet en helt ny del af showet. Ridderne sloges med de onde magter, men måtte til sidst – på trods af deres skinnende rustninger, blanke sværd og lukkede hjelme – bukke under for de underjordiskes overnaturlige kræfter. Det er dejligt med en ny drejning i historien, som skaber nye udfordringer for artisterne og overraskelser for gæsterne.

Tak til hele vennekredsen og alle de frivillige, som på bedste vis hjalp os gennem dette års højsæson. I var alle en stor hjælp, - og var med jeres tilstedeværelse med til at give vores mange gæster en uforglemmelig oplevelse med hjem fra deres ferie på Bornholm.

Med venlig hilsen
Niller

BORNHOLMS
BRANDFORSIKRING

Foto: Peter Hollbaum-Hansen

Middelaldertræf 2016

Af Birgitte Sonne Hansen

Jeg vil slå fast, at Vennekredsens træf i uge 29 er kommet for at blive.

Igennem nogle år har Vennekredsen (BMV) stille og roligt bygget træffet op. Der er modsætninger i konceptet, fordi der er forskellige interesser.

- Vennekredsen som støtteforening til BMC
- Vennekredsens behov for uafhængige foreningsaktiviteter.
- Hvert enkelt medlems forudsætninger og forventning til aktiviteten.
- Grupperne forventninger og deres behov for egen samling.

Som mig, medlem af vennekreds og andre beslægtede foreninger, kan jeg finde mig selv i alle ovenstående og helt sikkert endnu flere endnu ikke udpindede modsætninger.

- Jeg vil gerne, at BMC vokser, at der kommer flere gæster, og at programmerne for sæsonen bliver endnu mere spændende.
- Jeg vil gerne mødes med de andre medlemmer af foreningen, så vi sammen kan fordybe os i vores interesse.
- Jeg vil gerne mødes, udvikle og udveksle erfaringer og gode historier med andre middelaldertosser.
- Jeg vil gerne at min egen interessegruppe er med og får mest muligt ud af aktiviteterne.

- Jeg elsker gøgl og middelaldermusik.

Er jeg så nødt til at vælge side eller kan jeg tage det bedste fra alle lejre?

Når modsætningerne mødes skal det ikke være i konkurrence - men i et for alle parter udviklende og berigende samarbejde.

Det er så fantastisk, at netop Bornholms MiddelalderTræf er stedet, hvor jeg kan tage det bedste fra alle lejre, hvor jeg har dejlige oplevelser med venner, og hvor jeg føler et berigende og udviklende samarbejde.

Træffet 2016 havde flere deltagere, mere stemning, mere plads til nørderiet, og flere muligheder for at mødes på tværs, end vi har kunnet opnå de foregående år.

En tur rundt på pladsen

Fra indgangen over tidsbroen og forbi dyreindhegninger med æsler, gæs, grise og får, som nysgerrigt kigger over hegnene, bliver I stop udskænkingsstedet med beværtning, stemning og underholdning.

Først går turen ned gennem ådalen med de forskellige aktiviteter og museumsbutikken, som er der.

Dernæst små stop ved husene i landsbyen og en snak med folkene som alle er i gang med forskellige sysler.

For enden af hulvejen kigger Østerlars Rundkirke idyllisk frem mellem træerne, og under træerne holder hekse og underjordiske til.

Tilbage til landsbyen, hvor der er en lille tidslomme, og jeg kan købe en kop kaffe. Op ad bakken, hvor det ene telt efter det andet dukker op, der er håndværk, fremvisning, forklaring og snak.

Der er også en smule handel - er jeg heldig, så finder jeg lige det som behøves for at supplere mit eget udstyr.

Der er soldaterlejren med dovne soldater, som ligger i græsset, soldater som træner og fremviser våben, og der er købmandslejren med dens lejrliv.

Forbi Trojaborgen hvor børn og voksne leger og danser og ud på marken, hvor der er endnu mere snak, lejrlev og små-handel.

Hele tiden høres musik og lugtes brænderøg. Og der er underholdning rundt omkring, gøglerunger og voksne farer omkring, griller, jonglerer, laver numre og musicerer.

Forbi flittige kvinder og bazaren, som er træffets sladrecentral, og hvor der helt sikker er noget, som jeg enten kan sælge, bytte eller købe.

Endnu en tidslomme, hvor middelalderen møder den moderne tidsalder, der snakkes og laves mad, fælleskøkkenet har i år bespist ca. 150 personer til tre daglige måltider.

Så kommer jeg forbi flere telte og ind til gøglerlejren, hvor børn har det sjovt, mens de hele tiden øver sig i at tage sig i agt, så de ikke kommer til skade i deres halsbrækkende aktiviteter. Eller de ligger spredt på græsset og i huset og hygge-sludrer.

Efter al den virak kan jeg tage en afstikker ud til runestenen, der er smukt - og stenen står så flot ude på udmærken, hvor skoven er ved at vokse op.

Og så tilbage til buebanen, hvor der skydes til mål efter fjender og vildsvin, eller rettere sagt til mål efter attrapper af riddere og vildsvin.

Derefter ender jeg i Stormandsgården, her tækkes tag, laves mad og øl,

og fortælles om historien, både den ægte og den fiktive. Har jeg tid nok, så er et hvil på en af bænkerne en anledning til at lade alle indtrykkene fælde sig.

Endelig går jeg ned ad bakken - forbi området, hvor ildnatten begynder om få timer.

Alt dette kan umuligt nås på én dag.

Rågelundgaard anno 1378.

Gennem de sidste år har vi bygget en historie op:

Stormand Henning Larsen og hans familie er for år tilbage draget på pilgrimsfærd. Hver sommer kommer kannik Morten og hans husfrue, Åsa, som ærkebiskoppen af Lund's udsendinge og fører tilsyn med gården og dens jorde, hvor landsbyen ligger.

Vi er nu nået til 1378, ærkebiskop Niels Jensen er på besøg på Bornholm.

Rygtet siger, at stormanden snart vender hjem, men det er også fortalt, at Henning er død på rejsen. Hvem er det som kommer hjem? Da stormandsfamilien rejste ud for 20 år siden, var sønnen Lars Henningsen bare 10 år. Kan

det være ham, som vender hjem, eller er det bare en, som forestiller sig.

Lars Henningsen er blevet uddannet købmand i det tyske, og med sig har han sin hustru, Cecilia.

Der er nye rygter og anklager. Det tyske handelsgilde i Rønne anklager Lars for at have løjet om sine rigdomme og bl.a. sat fiskerlejet Listed i pant, for at kunne få sin Cecilia. Fiskerlejet er ærkebiskoppens ejendom.

Midt under festen kommer høvedsmandens skatteopkræver fra Hammershus: Lars skal straks møde og forklare sig for ærkebiskoppen.

Dette var oplægget, og sådan byggede vi oplevelsen op:

Vi forberedte modtagelsen af Lars Henningsen og fru Cecilia mandag, onsdag og fredag. Da følget ankom, holdtes der fest for hele landsbyen (middelalderfolk og BMC's gæster) i stormandsgården. Det gjorde vi tirsdag, torsdag og lørdag eftermiddag.

At vælge at gentage historien hver anden dag gav mulighed for ro, men også mulighed for udvikling og forbedringer til næste gang.

Vi ses igen i uge 29 i 2017.

I 2017 mødes vi igen, vi pakker den gode stemning ud, vi tager flere venner med, vi sætter lejrene op, og vi har en ny historie og nye aktiviteter, som vi samles om.

Birgitte Sonne Hansen
Træfkoordinator.

Billederne er taget af redaktionen og Peter Hollbaum-Hansen

Tak til middelaldertræffets sponsorer

Mostballaden

Hønsejere Pia og Niels. Leverandør af vilde høns

Mindeord til John Hart

Af Fylla Camilla Michalow

Det var en varm sommerdag med blå himmel og få hvide skyer; jeg gik rundt omkring og nød det at være barn, være gøglerbarn klædt i beskidt middelalder-tøj, uden bekymring for bedstemødres vaskemani; jeg gik rundt på Bornholms Middelaldercenter. Dagen var stille, der var en pause mellem aktiviteter. Jeg gik næsten ikke ømtået over gårdspladsen i stormandsgården med retning mod stormandssalen. Jeg havde hørt, at der var fint at gå derind.

Derinde i halvmørket, tæt ved ildstedet i de levende lys' skær, der så jeg omridset af en mand. En mand som spillede på sit instrument. Et trestrengt instrument, som mindede om min egen viola, men som alligevel var anderledes. Og tonerne de ikke bare flød, de

hoppede, dansede og lavede krummelurer i luften inden de nåede øret. Jeg stoppede en stund og lyttede, lidt genert, men også forundret. Jeg havde ikke hørt sådanne toner danse før. Jeg bevægede mig langsomt nærmere, jeg var af genert natur som barn. Jeg satte mig på bænken ved bordet overfor. Legeren i det blå hørtøj blev ved med at spille. Han holdt øjnene let lukkede og sindet fordybet i musikken. Efter lidt tid fik jeg et lille nik, som fik mig til at smile forsigtigt, det fik manden som spillede på strengeinstrumentet til at smile tilbage. Jeg sad endnu en stund og bare lyttede, helt alene, helt fordybet. Efter en tid gjorde han en pause og tog instrumentet ned. Han smilede og hilste. Jeg hilste igen. Han tog nu to skeer frem. Kan man spille på skeer, tænkte jeg. Ja, det kan man, fik jeg at høre. De hårde klak fra skeernes metal hoppede og dansede som tonerne fra strengeinstrumentet, omend hurtigere og koldere, men stadig legende. Igen gjorde han et holdt i musikken og kiggede på mig. Jeg kiggede tilbage og smilede. Sådan, sådan legende med tonerne, sådan ville jeg også kunne spille. Vi talte ganske få ord, og jeg sad som fortryllet og lyttede til buens hop over strengene, som også ofte blev slået an to ad gangen.

Denne mand var Legeren, som han selv kaldte sig. Hans formelle navn var John Skovgaard Hart. Det var den dag, en varm sommerdag på Bornholms Middelaldercenter, at jeg lærte folke-musikken at kende.

Senere, som jeg blev ældre, blev John en god og glad ven. Vi spillede sammen, og han lærte mig en svensk folkemelodi. Legeren var blevet glad for den stemning middelaldercenteret gav, og han brugte i årenes løb meget tid her. Han lærte en ung spillemand ved navn Mads at kende, og sammen med nogle flere musikere dannede de gruppen Gavn. En middelaldermusikgruppe som spillede op til leg, hygge og dans. Som årene gik, vedblev John og jeg at være venner. Vi spillede sammen ved forskellige lejligheder, og han fortalte ofte røverhistorier, som jeg stadig i dag ikke ved, hvor sande eller usande de egentlig var. Han har blandt andet mødt en kendt mand, en skuespiller, som endda lod sig fotografere med et lille hvidt køretøj. Johns lille bil, eller bil var det ikke, men et knallertkøretøj på tre hjul med et lukket lad. Det larmede forfærdeligt indeni når man kørte, så han anskaffede sig hørerværn med radio i. Dette lille, fine, hvide køretøj var med alle steder. Det har endda fragtet min moder og mormoder til kirken i Østerlars inden en koncert i forbindelse med middelaldermarkedet. Jeg har fået fortalt, at det var noget

spændende og hoppende at sidde lukket inde i den lille kasse, som ladet udgjorde.

Den lille bil blev også engang gemt at nogle gøglerbørn, Aslak, Fabian, spillemanden Mads og nogle flere. De kom gående en morgen og kiggede på de få ting, som var tilbage efter en aktiv nat i ølteltet. Køretøjet stod helt alene på græsset ved siden af scenen. Ikke så langt derfra var der et af de mange middelaldertelte, og det var lige den rette størrelse til køretøjet. De unge mennesker fik en god ide. De baksede ikke meget, for køretøjet var let. Ind i teltet kom det, og lukket blev dugen. En anden god herre så drengestregen og talte dem med buldrende stemme til rette. Manden bag den buldrende stemme var Mester Jakob. En syngende håndværker med lige så mange røverhistorier som John; en syngende håndværker som nu også har jaget en skræk i et gøglerbarn mere end en enkelt gang eller to. Det skete ikke værre eller bedre, end at Legeren John fandt sin lille bil, hvor han havde efterladt den, lykkeligt uvidende om dens korte, men dramatiske rejse tidligere på morgenen. Om han nogensinde kom til at kende til den, er mig stadig uvist.

Årene er gået, og jeg spiller på mit strengeinstrument og mindes ofte manden, som viste mig de legende toner dengang for mange år siden. Denne sommer, efter nogle ugers rejse fra middelaldermarked til middelaldermarked, på dagen, hvor vi tog til vandet for at bade, hele gøglergruppen med både hund og heste, denne dag fik jeg en sørgelig nyhed. Jeg stod ved havets ikke helt rolige brusen med bølgerne

og blev klar over, at Legeren siden i går ikke var hos os mere. I det øjeblik blandede de salte tåre fra øjnene sig med havets salte vand. En god ven var død.

Han vidste det selv, han havde været på vej længe, langt længere end lægevidenskaben havde givet ham. Men selv om alle vidste, hvor det bar hen, så kom det bag på mig den sommereftermiddag for nogle uger siden.

Legeren inviterede til sidste fest, en fest med gråd, men mest af alt med godt gravøl, grin og masser af folke-musik. Vi mindedes i fællesskab, spillede, drak en øl og sendte ham afsted med både sorg og glæde. Jeg spiller en melodi, en melodi som jeg har lært, en

melodi som er glad, hoppende og som altid vil følge mig. Jeg siger tak for de mange år jeg fik som ven af en spilop-mager og musiker, Legeren John Hart.

*Af Fylla Camilla Michalow
Trup Cirka.*

Boganmeldelse

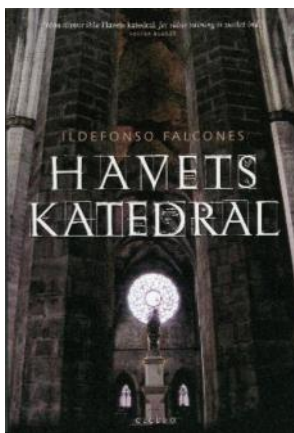
Af Ole Boyer Bedersen

Havets Katedral

Dette er en bog om Barcelona. Den starter i år 1320, og i starten behandles feudalvældet på landet ret indgående. Det er en barsk behandling, de stakkels bønder bliver udsat for, og hovedpersonen Arnau må sammen med sin far flygte fra deres ellers veldrevne gård. Faderen er eftersøgt, og for at redde livet må de forsøge at gemme sig i Barcelona, hvor man kan blive borger og dermed beskyttet, hvis man har opholdt sig i byen i et år og en dag. Det lykkes for dem med hjælp fra en slægtning, og faderen tror, at man der kan blive fri. På ingen måde. Det er bare en anden form for slaveri. Arnau vokser op og frigør sig, men faderen bliver hængt for en handling, der var opdigtet. Bogen beskriver laugs-væsnet og de riges kyniske undertrykkelse af de lave klasser.

Arnau bliver draget til byggepladsen for katedralen, som simpelthen omspænder den gamle kirke og som indeholder en madonna-figur, som han bruger som erstatning for sin mor, som er forsvundet. Det bemærkes af bærernes laug, som vedligeholder det lille kapel med madonnaen, og han bliver hjulpet i gang med en tilværelse med at bære gods. Hårdt arbejde der dog bringer ham ind i samfundet. Han bliver også draget ind i en

mindre krig, som alle frie borgere skal deltage i som armbrøstskytter. imod nogle feudalherrer, der hindrer byens tilførsler. Her klarer han sig godt, og efter at have hjulpet to jødiske børn fra progromerne bliver han ven med en rig og indflydelsesrig jøde. Her bliver læseren sat ind i det mærkelige, at jøderne, der er hadet af alle, bliver beskyttet på en måde af kongen, som har brug for penge til sine mange krige. Det er livsfarligt at være jødeven, men Arnau bliver sat i gang som vekselerer ved hjælp af en slave, som han også får

af jøden. Det er en berber med indgående kendskab til handel og med kontakter i mange fjerne byer, så Arnau bliver snart rig og får magt. Det er ingen varig lykke at være rig, for misundelse og gammelt nag er en stadig trussel. Han falder fra magtens tinder og kommer for inkquisitionen, som er drevet af begær efter hans penge, og som ser enhver lille synd som et

påskud for anklager, der straffes med døden.

Man blive som læser hjulpet igenem et væld af viden om middelalderen og dens ofte grusomme og ligegyldige behandling af almindelige mennesker, der kun overlever, så længe de er raske og stærke. Der straffes i flæng og tilfældigt for opdigtede anklager, og korruption er en daglig nødvendighed for at overleve.

Hele romanen igennem er katedralen et vigtigt punkt, som en birolle, der hele tiden spiller ind i Arnaus liv. Det er en virkelig og meget smuk kirke, der blev opført på bare 54 år, og som hele tiden var folkets kirke - bygget og betalt af folket. Der er masser af real viden og hændelser i romanen, og mange af de personer, der er med i den, har levet i området, men selvfølgelig er der mange ting, som er forfatterens egne opfindelser. De mange krige og kriser er rigtige nok, og det er næsten ikke til at tro, at toppen i samfundet var så kyniske og magtbegærlige, og at der samtidig var så mange fromme og gode mennesker. Der er masser af personer og steder beskrevet i en fængslende stil. Forfatteren har gjort et stort arbej-

Madonna med barnet fra kirken

de med at sætte sig ind i sin by og borgeres historie. Min lære af denne bog er: godt man lever i nutiden, og spaniere var nogle skidderikker. Køb den og læs den.

Ildefonso Falcones: *Havets Katedral*, Cicero, 2010. 648 sider

Kirken Santa Maria del Mar, fotograferet af Jiuguang Wang (WikiMedia)

Nyt fra Vennekredsen

Efteråret i Vennekredsen.

1. oktober. Centrets 20-års jubilæumsdag. Centret er lukket pga. officielt arrangement.

8. oktober. Medlemslørdag, kl. 9.30 - 15.00. NB – **Ny dato pga. jubilæum.** Vi holder store-knappe-

dag. Vi laver knapper i alle former, størrelser og af forskellige materialer, f.eks. træ, stof, horn og tin. Kom og lav nogle sjove knapper. Knappe-dagen fortsætter i efterårsferien, lørdag den 22/10.

17. – 22. oktober. Efterårsferie på Bornholms Middelaldercenter. Kom gerne en enkelt dag eller flere, og vær aktiv på pladsen med dit eget håndværk, eller hjælp Centret med deres aktiviteter.

22. oktober. Knapper på Stormandsgården. Åse og Martin kommer desværre ikke i år og holder kursus, som de plejer. I stedet for fortsætter vi med vores knappe-dag oppe på Stormandsgården.

22. oktober. Afslutningsfest og papegøjeskydning for Vennekredsen.

Vi starter med papegøjeskydning kl. 17.00. Mere info kommer i månedsbrev for oktober.

5. november. Medlemslørdag kl. 9.30 – 15.00. Vi arbejder med eget håndværk – måske forberedelser til julemarkedet. Vi arbejder på, at finde en gæstefortæller.

26. – 27. november. Julemarked lørdag og søndag på Bornholms Middelaldercenter.

3. december. Medlemslørdag kl. 9.30 Julehygge og pakkespil. Måske har nogen bagt en julesmåkage eller noget andet vi kan smage på...

Arbejdsdage i efteråret.

Vi planlægger to arbejdsdage i efteråret. En grøn arbejdsdag og en skodag.

Den grønne dag bliver med div. arbejde på Centret.

På skodagen skal vi ordne sko. Vennekredsen låner tit sko af Centret, og det er Noomi, der har det kæmpe arbejde med at vedligeholde alle disse sko. Men der er rigtig mange sko, og hun har brug for hjælp. Derfor afholder vi en sko-arbejdsdag.

Dato og info for begge dage, kommer senere.

Julemarked 2016.

Den sidste weekend i november holder Vennekredsen og Bornholms Middelaldercenter julemarked på stormandsgården.

Alle aktiviteter bliver samlet inden for palisaden.

Der er boder, håndværk, lege, musik og meget mere.

Stemningen er i top, og der bliver hygget, handlet og julets i alle kroge.

**Lørdag den 26/11 og
søndag den 27/11.**

Begge dage kl. 11-16.

Alle medlemmer af Vennekredsen kan deltage med en bod eller en aktivitet. Betingelsen er blot, at hvis man sælger sit håndværk, skal det være egenproduceret – det behøver ikke at være middelalder.

Man kan deltage én eller begge dage.
Tilmelding til Heidi på
hbeckmann@hotmail.com
eller 2326 9810

Støtteforeningen Bornholms Middelaldercenters Vennekreds

Vennekredsen er en forening, der er tæt knyttet til Bornholms Middelaldercenter (BMC) og er for alle, som er interesserede i den danske middelalder og som gerne vil støtte Centret.

Fordele ved medlemskab.

- Fri adgang til Bornholms Middelaldercenter hele sæsonen, undtaget særlige arrangementer som f.eks. Ildnat.
- Deltagelse i alle Vennekredsens aktiviteter året rundt, herunder kurser og middelaldertræf.
- Medlemsbladet Herolden der udkommer 4 gange om året
- Medlems "kom sammen" med åbne værksteder den 1. lørdag i måneden på Rågelundsgård.
- Mulighed for at få en bod til vores julemarked på BMC.

Foreningen afholder i løbet af året en række kurser, og på vores medlemslørdage er der forskellige håndværksmæssige temaer og foredrag om middelalderen.

Middelaldertræffet.

Foreningens største enkeltstående begivenhed er middelaldertræffet. Det er et medlemstræf, hvor man mødes og hygger sig og udveksler erfaringer og ser hinandens håndværk mv. Ønsker man at høre mere om træffet, kan man kontakte træfkoordinator Birgitte Sonne Hansen.

Julemarked

Den sidste weekend i november har vi, i samarbejde med BMC, julemarked på Stormandsgården. Julemarkedet er ikke et middelaldermarked, og har derfor lidt videre rammer end andre af vores arrangementer på Centret. Derfor kan man som medlem få en bod, hvor man sælger sit hjemmeproducerede håndværk.

Medlemskab af Vennekredsen:

A Personligt medlemskab 175 kr.

Kan tegnes af alle der er fyldt 15 år.

B Familiemedlemskab 350 kr.

Dækker alle familiemedlemmer på samme postadresse.

C Gruppe-, firma-, eller institutionsmedlemskab 500 kr.

Indbetaling med tydelig angivelse af navn til:

Sydbank konto 6060 - 5843006.

Hvis man ønsker at få Herolden tilsendt koster det 64 kr. i porto, der indbetales sammen med medlemskontingentet. Alternativt kan man hente bladet på Centret eller læse det på nettet

Herolden og web.

I medlemsbladet Herolden, kan man læse om foreningens aktiviteter, faglige artikler, kursusbeskrivelser, nyt fra BMC, boganmeldelser, se billeder fra vores aktiviteter se indbydelse til træf, kurser, medlemslørdage mm.

www.bmc-vennekreds.dk

